

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati (oglasil): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 33.

V Ljubljani, dne 31. oktobra 1914.

Leto II.

Svetovna vojna.

Na vzhodnem in zahodnem bojišču.

Ljuti in strašanski boji se vrše dalje ob francoski morski obali. Tu gre za končno odločitev, vsled česar napenjajo združeni Angleži in Francozi tu vse svoje moči, da bi porazili nemške čete. Ob ypernskem kanalu divjajo ljuti boji. Yser ali Yperle je majhna reka, od katere izliva pri Nieuportu se vleče kanal de Yser à Ypres ali Ypernski kanal do enako imenovanega mesta Ypern. Tu nameravajo zavezniki nemško prodiranje kolikor mogoče dolgo zavleči.

Najnovejša poročila z ruskega bojišča prinašajo zopet vsepovsodi napredovanje in znatne uspehe. Okoli Varšave se bore ruske in nemške čete vedno huje. Nemška konjenica se nahaja sedaj tudi na zahodnem delu mesta, kjer je sovražnikovo konjenico vrgla nazaj. V Galiciji so naše čete prekoračile reko San in se bojujejo sedaj že precej daleč od vzhodne obale, pri Medyki in Mizyniecu in pri višavah Magiera, južno-vzhodno od Przemysla in ravno tako severno pri Jaroslavu. Pri bojih v dolini reke Stry in v dolini reke Swice so se vršili spopadi med ruskimi iz Ogrske in

Karpatov se umikajočmi in izgnanimi četami in našimi avstrijskimi četami, ki zasledujejo sovražnika. To ruske čete so ostanki onih ruskih čet, ki so bile pri Poronyji vdrlle preko Karpatov na Ogrsko in so bile dne 1. in 10. oktobra pri Ökermözo poražene. Pri umikanju teh čet je prišlo pri Wyszokowu v dolini reke Ilnice do novih spopadov in bojov, ki so se vsi za nas zmagonosno končali. Sedaj so Rusi popolnoma vrženi iz Ogrske in tudi iz doline Ilnice.

Na vseh bojiščih se avstrijske in nemške čete sijajno drže in dan za dnem se množe znaki, ki jasno kažejo, da pojema sovražnikova odporna sila in da bo sovražnik v kratkem obnemogel.

Na Ruskem pomanjkuje bojnih sredstev, municije in topov. Saj je bilo že približno 2000 topov Rusom odvzetih. Na Francoskem so francosko-angleške čete tako ogrožene od nemške armade, da je v bližnji bodočnosti pričakovati, da se francoske čete umaknejo, zlasti ker so nemške čete uspešno začele napadati trdnjavi Verdun in Belfort.

Boji na Ruskem Poljskem so postali obsežnejši. Cenijo, da je ob srednji Visli med izlivom reke San in Plozkom zbranih skoro eden in tričetrt milijona ruskih vojakov. Rusi so postavili proti nam in

Podlistek.

Na razpotju življenja.

Vaška slika, spisal I. L. Hrdina. — Iz češčine prevel Podravski.

(Dalje.)

Zarano se je vračal črez Toužetin domov ter smehljač se ogledoval kmetijo Zameckega.

VIII.

„Kako da toliko zvonijo v tej Kamenici! Že od poldneva buče ti zvonovi, da je človeku kar tesno pri srcu. Danes teden istotako. Komu pa neki toliko zvonijo, dedek? Od vas še vendar kaj poizvemo, toda ko bodo tako zvonili vam, kdo nam bo potem donal novice?“

„Inù zopet nekdo drugi!“ doda toužetinski dedek; „saj dolgo to ne bo trajalo. Vem, da tu delam napotje in rad bi napravil prostor drugemu, toda ta zobata s koso“ si ne dá zapovedovati. Marjeta je bila mlajši nego sem jaz, pa je že pod duom.“

„Kaj — Marjeta je umrla?“

„Uprav — danes teden so jo pokopali.“

„Revica!“

„Da, doživela je malo veselja na tem svetu. Mož se ji je ubil, bila je skoro beračica in ko si je nekoliko opomogla v kameniškem župnišču ter se jela vesoliti, da ima vsaj Klarico, ki ji bo na stare dni postregla v boleznih, se je zopet zmotila v računu; ta Zamecki! — od tega časa, kar se je žid Benjamin preselil na njegovo kmetijo, odkar je Zamecki postal dninar ter šel stanovat v najeto sobo k revnim ljudem, hirala je Marjeta očitno. Kamorkoli je šla, povsod se je jokala. Danes teden so jo pokopali. Ta Zamecki, ta ima že mnogo na vesti. Nočem ga grajati, saj je že na pravici božji —.“

„Zamecki?“

„Kajpada; mar ne čujete, kako donaša veter semkaj to donenje kameniških zvonov? Zvonijo Zameckemu.“

„Za Boga! Malo še, pa bomo slišali da sta se Toužetin in Kamenica vgreznili v zemljo. Ali je res Zamecki umrl, dedek?“

„Nù, pa kakšne smrti; pravijo, da se je nalašč ubil.“

„Ubil?“

Nemčiji v sedanji vojni 37 aktivnih zborov in 36 rezervnih divizij, torej vseh skupaj 108 divizij. Od teh stoji približno 600.000 mož v srednji Galiciji in južno od srednjega Dnjestra v močno utrjenih postojankah. Približno 300.000 ruskih vojakov stoji pred Ivangorodom.

Odločitev bo bržkone padla ob srednji Visli. Tu moramo razločevati dve veliki bojni skupini, nemško armado zahodno in južozahodno od Varšave in eno avstro-ogrsko in nemško armado med Pilico in Kamieno. Pri Varšavi se je Nemcem posrečilo odbiti v velikih množicah čez Vislo prodirajoče ruske moči. Tudi drugi poizkus Rusov se je ponesrečil kakor tudi nameravano obkoljenje.

Pri Ivangorodu so se vršili večji boji. Dve ruski diviziji sta izpadli iz trdnjave, a sta bili od naših čet poraženi. A kljub temu, so Rusi poskusili vnovič prodrati. Močne ruske čete so severozapadno in južne od Ivangoroda prekoračile reko Vislo. Ruske napade severno od Ivangoroda so nemške čete ustavile, vendar so se pojavile nove ruske čete ob srednji Visli, ki so prekoračile Vislo. Tu se sedaj bitka še vrši in položaj je za Nemce ugoden.

Južozapadno od Ivangoroda prodirajočega sovražnika so naše čete napadle. V nedeljo smo ujeli 8000 in v ponedeljek 10.000 Rusov. Tudi tu še ni nikake odločitve.

Utrdbe trdnjave Ivangorod so že padle.

Z avstrijsko-ruskega bojišča.

Naše prodiranje pri Starem Samboru in Starasolu. — 3400 Rusov vjetih. — Naše sprednje čete so odkorakale v Črnovice.

Dunaj, 22. oktobra. (Kor. urad.) Uradno poročajo z dne 22. oktobra opoldne. V bitki na obeh straneh reke Strviac se je nam posrečilo tudi v prostoru južno od te reke z napadom napredovati. Na obvladajoči

Zamecki, ki ni mogel najti za reveže pravega imena, ki se jim je posmehoval, jih preziral, bil je prisiljen iskat pri njih podstrešja zase, za Klarico in za svoja otroka. Bil je še bolj reven, nego ti reveži, pri katerih je stanoval. Toda narod, videč njegovo blede lice, bolest in obup na njegovem čelu, je takoj pozabil na nekdanjo žalitev, sprejel ga je vljudno v svoj krog, preskrbel njegovi rodbini stanovanje, njemu pa delo. Zamecki je pričakoval posmehe, našel pa je laskavo sočutje, pričakoval maščevanja, našel pa prijateljstvo. In čim bolj so se njegove roke pokrivalo z žulji, tem bolj so mu bili naklonjeni vaški reveži. Sovraštvo se je preneslo na žida Benjamina. Zamecki je čutil težo svoje krivde; v največji revščini je šele jel ljubiti svojo Klarico in svoja otroka. To je bilo kajpada tudi vse, kar je mogel za nje storiti. Kajti čim bolj jih je ljubil, tem bolj je mislil na revno usodo, ki jim jo je pripravil. Pred nekoliko dnevi je bil pri meni. Vprašal me je, kdaj se vrne Ciril od vojakov, Takšnega vprašanja nisem pričakoval. Rekel sem, da ga pričakujem v začetku oktobra, čez dva, tri tedne.

„Ded, ali ne veste, če ima Ciril še Klaro rad?“

„Klaro? Kaj bi mu koristilo? Saj je ona vaša žena.“

„A kaj, ako bi mene ne bilo!“

„Kako to?“

trigonometrični višini 668, jugovzhodno od Starega Sambora smo zavzeli dve druga za drugo ležeči obrambni sovražnikovi postojanki. Severozapadno od imenovanega kraja se je pomaknila naša bojna črta bližje k cesti v Starasol.

Po dosedanjih poročilih smo v zadnjih bojih vjeli 3400 Rusov, med temi 25 častnikov in uplenili 15 strojnih pušk.

V Črnovice so vkorakale naše sprednje čete. — Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Bitka južno od Przemysla še traja in se razvija za nas ugodno. — Pri Zarzeczu so naše čete vjele 1000 Rusov. — Naše čete so prodrle pred Ivangorod, potolkle dve ruski diviziji in vjele 3500 sovražnikov. — Monitor „Temes“ se je na Savi potopil.

Dunaj, 23. oktobra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo dne 23. oktobra opoldne: Dočim je imela včeraj v bitki južno od Przemysla v prvi vrsti besedo naša proti sovražnim oporiščem določena težka artilerija, so se danes razvili ljuti boji ob spodnjem teku reke San, kjer smo pripustili, da je sovražnik na več mestih prešel na zapadno obrežje, in sicer v svrhu, da smo ga lahko napadli in porazili. Ruske čete, ki so prekoračile reko, smo že povsodi potisnili k reki. Pri Zarzeczu smo vjeli 1000 sovražnikov.

Oddelki naše armade so se presenetljivo pojavili pred Ivangorodom, so potolkli dve sovražni diviziji, vjeli 3600 Rusov ter vplenili eno zastavo in 15 strojnih pušk.

Na povratku z neke uspešne akcije na Savi je rečni monitor „Temes“ zadel ob sovražno mino in se potopil. Od posadke pogrešamo 33 oseb, drugi so rešeni. — Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

„Nù, ko bi Klara bila vdova?“

„Pustimo takšno govorjenje in bodimo zadovoljni s svojo usodo!“

„Toda vendar, ded. Kaj ko bi se slučajno ubil na skali, ker nisem izvežban v tem delu, ali bi imel potem Ciril še Klarico rad?“

„Inù, saj je to naša dolžnost, da se potegnemo za vdove in sirote. A Cirila poznate, da nima srca iz kamena.“

„Hvala vam, ded!“ je rekel, obrisal si z rokavom oči in šel.

Takrat ga sevéda nisem razumel, toda včeraj sem si tega domislil, ko je došlo poročilo, da je Zameckega v kamnolomu zasulo.

Zarana se je poslovil od Klare, poljubil otroka ter šel ob enem z drugimi na delo. Lomili so v skalovju pod Vrbnom kamenje in ker so naleteli na skalo, so si pomagali s smodnikom. Zvrtali so luknjo, nasipali naboj, ga zabili, prižgali lunto ter zdirjali v skri-vališče. Ozrli so se.

„Fantje, kam se je zgubil Zamecki?“

„Saj je šel z nami.“

„Glejte ga, ondi kleči.“

„Kje?“

„Ondi, kjer je zažigalnica.“

(Dalje prihod.)

Rečni monitor „Temes“ je bil dolg 56 metrov, širok pa 9.5 metrov. Deplacma 440 ton s 1400 konjskimi silami. Monitor je vozil 13 vozlov na uro in imel na krovu posadko 77 mož. Ladja je bila zgrajena leta 1904. Armirana je bila s petimi topovi in eno 12 cm havbico.

Bojna fronta od Karpat do Plocka. — V sredi Galicije bitka stoji. — Naši uspehi jugovzhodno od Przemysla. — Bitka jugozahodno od črte Ivangorod-Varšava.

Dunaj, 25. oktobra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo dne 25. oktobra opoldne:

Na severovzhodnem bojišču stoji sedaj naše armade in močne nemške čete v malodane neprekinjeni

Podmaršal Kusmanek,
hrabri poveljnik trdnjave Przemysl.

fronti, ki se razteza od severnih obronkov vzhodnih Karpatov preko Starega Sambora, vzhodnega predterena trdnjave Przemysl, spodnjega teka reke San in poljske obviselske pokrajine do okolice Plocka, v boju z glavno silo ruske armade, ki je pritegnila tudi svoje kavkaške, sibirskie in turkestanske čete.

Naša ofenziva preko Karpatov je pritegnila nase močne sovražne sile.

V srednji Galiciji, kjer imata oba nasprotnika utrjene postojanke, stoji bitka v splošnem.

Jugovzhodno od Przemysla in ob spodnjem teku reke San so naše čete tudi v zadnjih dneh izvajale razne uspehe.

Na ruskem Poljskem sta obe stranki poslali v fronto močne čete, ki se od včeraj bore jugozapadno od obviselske črte Ivangorod-Varšava. — Namestnik šefa generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Bitka jugozapadno od Ivangoroda. — 18.000 Rusov ujetih pred Ivangorodom.

Dunaj, 27. oktobra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo: V bojih pred Ivangorodom smo doslej vjeli 18.000 Rusov in vplenili 19 strojnih pušk. V bližini Jaroslava se je moral vdati en ruski polkovnik in 200 mož.

Pri Zaluczu (jugozapadno od Sniatyna) in pri Pasieniczi (jugozapadno od Nadvorne) smo sovražnika vrgli nazaj. Vobče je položaj neizpremenjen. — Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Dunaj, 27. oktobra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo dne 27. oktobra opoldne: Položaj v srednji Galiciji je neizpremenjen.

Jugozapadno od Ivangoroda se nahajajo naši, z neprekosljivo bravuro se boreči kori, izmed katerih je eden vjel 10.000 Rusov, v boju proti nadmočnim četam. — Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Nova razporedba naših in nemških čet.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo dne 28. oktobra opoldne: Na Poljskem so zavezniške nemške in avstrijske armade v večdnevni boj uspešno zavrnilo vse ruske napade, potem pa so se morale izogniti novim ruskim četam, ki so prodirale izpred Ivangoroda, Varšave in Novogeorgijevska. Rusi sprva niso sledili. Od sovražnika smo se izločili brez težave. Zavezniške čete se bodo položaju primerno nanovo grupirale.

V Galiciji se tudi včeraj ni prigodilo ničesar bistvenega. Na raznih točkah bojne fronte sta se oba nasprotnika vkopala. Naši težki topovi so uničili več sovražnih baterij in oporišč. — Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Z nemško-francoskega in nemško-ruskega bojišča.

Boji ob kanalu Yser še trajajo. — Francozi se severno-zapadno in zapadno od Lilla počasi umikajo. — Rusi se umikajo proti Osowiccu. — Pri Varšavi in na Poljskem vlada po neodločenih borbah zadnjih dni mir.

Berolin, 22. oktobra. (Kor. urad.) Poročilo Wolfövega urada. — Veliki glavni stan dne 22. oktobra dopoldne.

Boji ob kanalu Yser še trajajo. Enajst angleških vojnih ladij je podpiralo sovražno artilerijo. Vzhodno od Dixmuidena smo sovražnika potisnili nazaj. Tudi v smeri proti Ypresu so naše čete uspešno prodrle. Boji severnozapadno in zapadno od Lilla so bili zelo ljuti. Sovražnik pa se je na vsi črti polagoma umaknil. Odbili smo silne napade iz smeri Toula proti višinam južno Thiaucourta s težkimi izgubami za Francoze.

Nesporno je dognano, da so belgijske oblasti le s trudom pregovorile angleškega admirala, ki je poveljeval brodovju pred Ostendo, da ni bombardiral mesta.

Na severovzhodnem bojišču zasledujejo deli naših čet umikajočega se sovražnika v smeri proti Osowiccu.

Več sto ujetnikov in strojnih pušk je prišlo v naše roke.

Pri Varšavi in na Poljskem se včeraj po neodločenih borbah zadnjih dni niso vršili nobeni boji. Razmere se tamkaj nahajajo šele v razvoju.

Berolin, 23. oktobra. (Kor. urad.) Veliki glavni stan poroča:

Ob kanalu Yser smo včeraj dosegli uspehe. Južno od Dixmuidena so naše čete prodrle naprej. Zahodno od Lille so bili naši napadi uspešni. Zasedli smo več krajev.

Na ostali bojni črti zahodne armade vlada v splošnem mir.

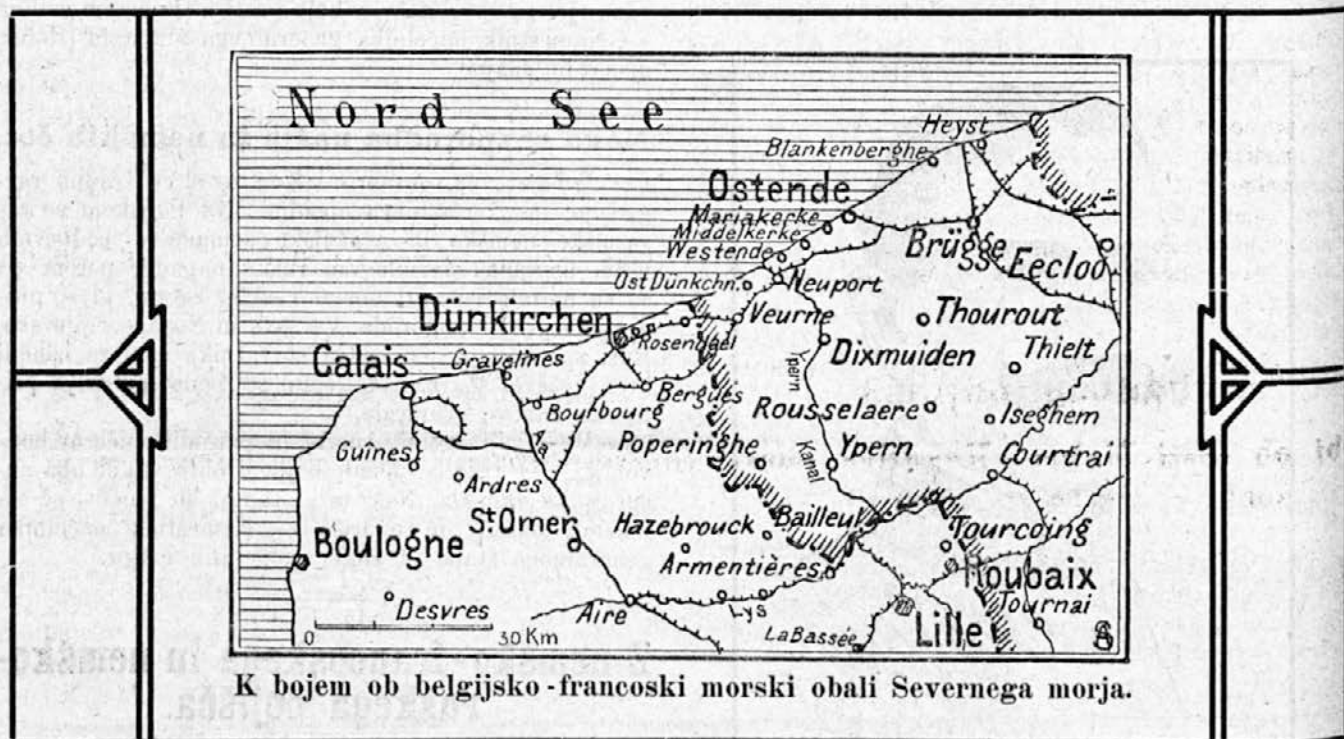
Berolin, 24. oktobra. (Kor. urad.) Veliki glavni stan 24. oktobra dopoldne. Boji ob kanalu Yser-Ypres so silno trdovratni. Na severu se nam je posrečilo prekoračiti kanal z znatnimi močmi. Vzhodno od Ypres

postavil v bran. Vkljub temu se je našim četam posrečilo prodreti na raznih točkah. Vjeli smo 500 Angležev, med temi 1 polkovnika in 28 častnikov.

Na vzhodu so naše čete prešle v ofenzivo proti Avgustovu.

Berolin, 26. oktobra. (Kor. urad.) Poročilo Woffovega urada. Veliki glavni stan dne 26. oktobra dopoldne. Zapadno od Yserskega kanala, med Nieuportom in Dixmuidenom, katera kraja se nahajata še v sovražnikovih rokah, so naše čete napadle tamkaj se nahajajočega, trdovratno se borečega sovražnika. Angleško brodovje, ki se je udeleževalo boja, smo s težkim artilerijskim ognjem prisilili, da se je umaknilo. Naši strelji so izvrstno zadeli tri ladje.

Vse brodovje je nato dne 25. oktobra popoldne ostalo izven vidika.

in južnozapadno od Lille so naše čete v ljutih bojih počasi prodirale. Angleške ladje so včeraj prav nezmiselno obstreljevale Ostende. Tudi v Argonskem lesu so naše čete napredovale. Vplenile so več strojnih pušk ter vjele nekaj sovražnikov. Uničile so s strelji tudi dva francoska aeroplana. Severno od Toula, pri Flirey, so odklonili Francozi premirje, ki smo jim ga ponudili, da pokopljejo svoje pred fronto ležeče številne mrličje in spravijo svoje ranjence.

Zapadno od Avgustova so Rusi svoje napade obnovili, toda mi smo jih vsakokrat zavrnil.

Nemški uspehi na zapadnem bojišču. — Nemška armada v ofenzivi proti Avgustovu. — Boji pred Ivangorodom.

Berolin, 25. oktobra. (Kor. urad.) Wolffov biro javlja: Veliki glavni stan, dne 25. oktobra opoldne. Kanal Yser-Ypres so dne 24. t. m. prekoračile med Nieuportom in Dixmuidenom nadaljne močne naše čete. Vzhodno in severno zahodno od Ypresa se je sovražnik

Pri Ypresu stoji bitka.

Jugozapadno od Ypresa, kakor tudi zapadno in jugozapadno od Lilla so naše čete uspešno napredovale v napadu. V ljutem boju, ki se je vršil po hišah, so imeli Angleži velike izgube in so pustili v naših rokah preko 500 vjetnikov.

Severno od Arrasa smo odbili ljut francoski napad z našim artilerijskim ognjem. Sovražnik je imel velike izgube.

Na vzhodnem bojišču napreduje naša ofenziva proti Avgustovu.

Pri Ivangorodu se razvija borba za nas ugodno, vendar pa še ni odločitve.

Berolin, 27. oktobra. Uradno se poroča: Zahodno od Avgustova naš napad počasi napreduje.

Južnozahodno od Varšave so bili vsi napadi močnih ruskih sil od naših čet vrženi nazaj.

Severno od Ivangoroda so novi ruski armadni zbori prekoračili Vislo.

Boji pri Nieuportu se nadaljujejo. — Uspešni napadi pri Lillu in v Argonskem lesu. — Nova grupacija nemških in avstro-ogrskih čet na Poljskem.

Berolin, 28. oktobra. (Kor. urad.) Wolffov urad javlja: Veliki glavni stan, dne 28. oktobra dopoldne. Sporočilo najvišjega armadnega vodstva.

Boji pri Nieuportu in Dixmuidenu se nadaljujejo. Belgijci so dobili tam znatna ojačenja. Nadaljevali smo z napadi. 16 angleških vojnih ladij se je udeleževalo boja proti našemu desnemu krilu. Njihov ogenj je bil brezuspešen.

Pri Ypresu je ostal položaj neizpremenjen. Zapadno od Lilla smo uspešno nadaljevali z napadom. V Argonskem lesu smo zavzeli zopet nekaj sovražnih okopov, katerih posadke smo vjeli.

Na zapadni fronti se danes ni zgodilo ničesar bistvenega.

Na Poljskem so nemške in avstrijske armade v večdnevni bojih uspešno zavrnile vse ruske napade, potem pa so se morale izogniti novim ruskim četam, ki so prodirale izpred Ivangoroda, Varšave in Novo-georgijevska. Rusi sprva niso sledili. Od sovražnika smo se razločili brez težave. Naše čete se bodo položaju primerne nanovo grupirale.

Na severovzhodnem bojišču ni nobenih bistvenih sprememb.

Z južnega bojišča.

Srbi ob cesti Mokro—Rogatica poraženi. — Junaštvo naših čet.

Dunaj, 23. oktobra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo dne 23. oktobra:

Močne srbske in črnogorske čete, ki so svoječasno vdrle v jugovzhodno obmejne pokrajine v vzhodni Bosni, v katerih ni bilo naših čet in ki so na domače mohamedansko prebivalstvo poslale tudi nebrzdano druhal ropajočih in ubijajočih četašev, smo dne 22. okt. po 3 dnevni ljutih bojih porazili na prostoru ob obeh straneh ceste Mokro—Rogatica in jih prisilili, da so se jadrno umaknili.

Podrobnosti tega boja, v katerem so se naše čete bile brez primere bravurozno ter sovražnika opetovano vrgle z bajonetom iz raznih zapored ležečih, utrjenih postojank, si pridržujemo z ozirom na nadaljnje, v teku se nahajajoče akcije za prihodnje poročilo.

Potiorek, feldcajgmojster.

Vzhodna Bosna izčiščena. — Znamenit uspeh naših čet v Mačvi.

Dunaj, 26. oktobra. (Kor. urad.) Srbske čete, ki smo jih porazili na Romanji planini, smo po štiridnevni neprestani preganjanju potisnili pri Višegradu in Goraždi čez Drino. Naše čete so pri tem vplenile v šoli pri Hanu Stjenica mnogo infanterijske in artilerijske municije. V bojih z zadnjimi srbskimi voji na Velikem brdu — Vračivici smo vzeli tudi strojne puške in gorske topove.

Vzhodna Bosna je torej do Drine izčiščena sovražnikov.

Isti dan, ko smo potisnili Srbe in Črnogorce čez Drino, so dosegle naše četa tudi v Srbiji znamenit uspeh.

Vzele so v naskoku dve utrjeni sovražni poziciji pri Ravnju v Mačvi ter pri tem vplenile 4 strojne puške, 600 pušk in bomb in zajele mnogo neprijateljev.

Potiorek, feldcajgmojster.

Na južnem bojišču je naša armada zavzela pozicije pri Črni Bari in vjela 500 sovražnikov.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo dne 28. oktobra: Dne 27. oktobra smo v Srbiji zopet izvojevali uspehe.

Z naskokom so naše čete zavzele Ravnje in močno utrjeno sovražno postojanko ob obrežni cesti pri Črni Bari v Mačvi, in sicer po hrabrem sovražnem odporu. Pri tem smo osvojili 4 topove in 8 strojnih pušk, vjeli 5 častnikov in 500 mož ter vplenili mnogo vojnega materijala.

Potiorek, feldcajgmojster.

Nova vojna med Rusijo in Turčijo.

Med Rusijo in Turčijo je izbruhnila vojna. Vršila se je že pomorska bitka, v kateri je turško brodovje potopilo štiri ruske vojne ladje, namreč enega rušilca torpedovk, dve torpedovki in eno polagalko min. Prvotako je turško brodovje z uspehom bombardiralo rusko pristanišče Feodosia in glavno rusko bojno luko Sebastopol.

Pregled vojnih dogodkov

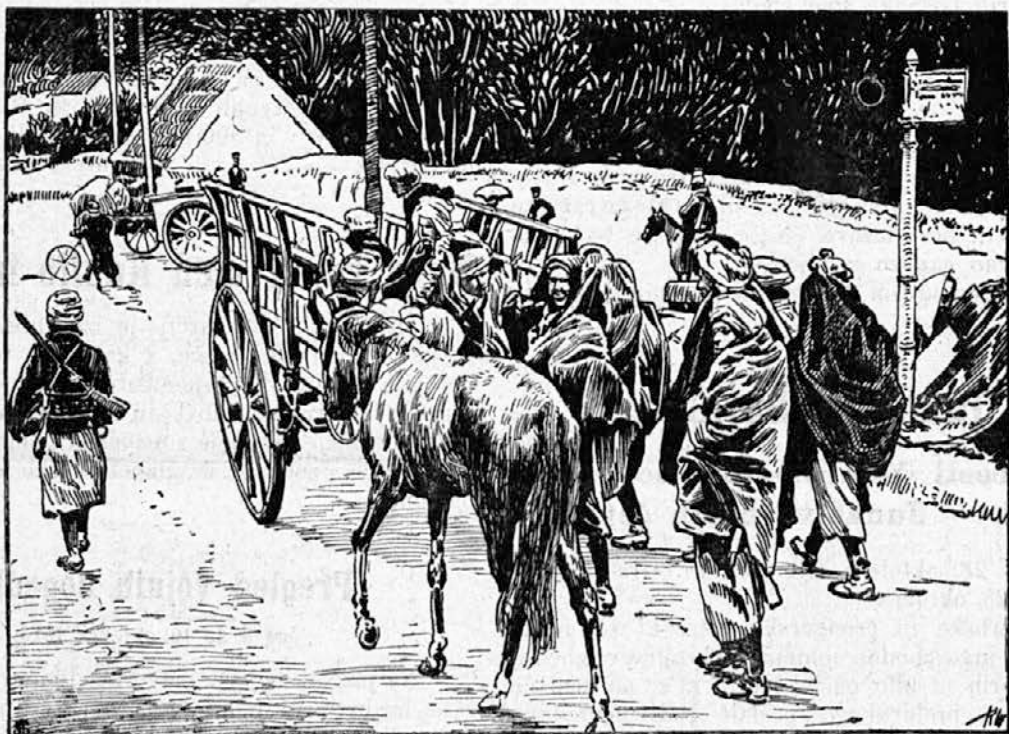
od 9. do 16. oktobra 1914.

Na južnem bojišču, jugovzhodno od Krupnja, naše čete hrabro odbijajo obupne srbske poizkuse, da bi pregnali Avstrijce z njihovih izvrstnih postojank. Naše čete ne le, da se umikajo, marveč korak za korakom prodirajo dalje v notranjost Srbije.

Na severnem bojišču naše čete neprestano zmagovito prodirajo. 8. oktobra so bili Rusi poraženi pri Lancutu. Istega dne je bil krvavo odbit zadnji ruski napad na Przemysl in trdnjava osvobojena. V naših rokah je sploh vsa Galicija zapadno od Przemysla, in sicer severno od reke San, južno pa čez Stari Šambor. Naše čete prodirajo že proti vzhodni fronti Przemysla ter so zasedle že celo vrsto višin severno od Strwisz. Rusi se z velikimi izgubami neprestano umikajo. — V Karpatih so naše čete po štiridnevni bojih zavzele Toronyo; nato so sovražnika zasledovale in so dospele sedaj že do Wyskowa na Gališkem. Čete, ki preganjajo one sovražne oddelke, ki so bili udrli preko beskidskega prelaza, so pa dospele že do Skole, jugozapadno od Stryja. Čez uszoški prelaz sovražnika zasledujoče čete pa prodirajo proti Turki, tako, da sega naša fronta v Galiciji na severu od reke San in vzhodno mimo Przemysla proti Staremu Šamboru; potem pa pride črta Turka—Skole—Wyskow. Nadaljnje naše brambne sile zasledujejo one sovražne oddelke, ki so bili udrli čez Körösmező in vpadli v marmaroški komitat; te dni se vrše manjši boji v dolini reke Visso, v katerih naše čete uspešno potiskajo sovražnika.

Na Ruskem Poljskem se naša armada bori ramo ob ramo z nemškimi četami. Rusi so potisnjeni od srednjegališke meje čez Vislo proti vzhodu in v črto Ivangorod-Varšava. 15. oktobra je prišlo uradno poročilo, da so Rusi z osmimi vojnimi zbori poizkušali iz te črte prodreti čez Vislo, a so bili z velikimi izgubami na njihovi strani vrženi nazaj. Nemške čete stoje že pred Varšavo; na potu tja so porazile močne ruske prednje čete in jih vrgle nazaj. V teh bojih so Rusi izgubili 8000 ujetnikov in 25 topov. — Biala in Lyck na Vzhodnem Pruskem (zapadno od Osovieca, oziroma Avgustova), ki so ju bili nedavno Rusi zasedli, sta zopet v nemških rokah. — Pri Schirwindtu (na vzhodnopruski meji jugozapadno od Kovna) so bili ruski obkoljevalni poizkusi večkrat zaporedoma odbiti in Rusi

za 10 milijonov volne itd., itd. Razen tega so osvobodili 34 nemških parnikov, katere so Belgijci pridržali ob izbruhu vojne in od katerih je le par poškodovanih, oziroma potopljenih. Z eno besedo: padec Antwerpna je za Nemce izredno velik uspeh, a to ne samo in tudi ne v prvi vrsti radi plena, marveč zato, ker bodo lahko sedaj svoje belgijske čete — kakih 200.000 mož — poslali na Francosko. Te čete znsledujejo sedaj ostanke belgijsko-angleške antwerpenske posadke, ki beži od Genta proti zapadu k morju. Ko opravijo s temi žalostnimi ostanki belgijskih brambnih sil, se bodo nemške čete nedvomno združile z nemškim desnim krilom na Francoskem, ki sega sedaj do trdnjave Lille, katero so Nemci zavzeli in ujeli pri tem 4500 Francozov. Odločitve tod še vedno ni; hudi boji se vrše te dni

Indijski bojni tovariši Francozov. Azijske pomožne čete na Francoskem.

krvavo poraženi. V teh bojih so Rusi izgubili 3000 ujetnikov, 26 topov in 12 strojnih pušk. — Bodi tu omenjeno, da je general Hindenburg premeščen za poveljnika nemško-avstrijskih čet na gališki meji, poveljstvo nad vzhodnopruskimi armadami pa je prevzel general Morgen.

Na nemško-francosko-belgijskem bojišču so Nemci dosegli izredno važen uspeh: 9. oktobra so po komaj 12 dnevem obleganju zavzeli Antwerpen, ki je bil druga najmočnejša trdnjava na svetu. Poleg junaštva čet in izvrstnega vodstva so tu v prvi vrsti zmagali nemški 42 cm in avstrijski motorni 30 1/2 cm topovi, pred katerimi je tudi najmočnejša trdnjava kakor borna koča iz vrbja in ila. Antwerpenska posadka, v kateri je bilo tudi veliko Angležev, je pred padcem trdnjave udrla v smeri proti Gentu, kakih 20.000 belgijskih in 2000 angleških vojakov se je zateklo na Nizozemsko, kjer so jih razorožili, 4000—5000 mož so pa v trdnjavi zajeli Nemci. Nemci so v Antwerpnu napravili nešteto milijonov vreden plen: 500 topov, ogromne zaloge municije, živil, sanitetnega materijala, motornih in železniških voz, 4 milijone kilogramov žita,

na črti Lille—Arras—Albert—Roye. — Tudi krog Reimsa (nemško središče) se zopet vrše ljuti boji ter je reimška katedrala, ob kateri so Francozi postavili svoje baterije, zopet v nevarnosti. — V argonskem gozdovju se Francozi naravnost besno bore; napravili so si obsežne rove in utrdbe ter streljajo na Nemce tudi z dreves. Kljub temu Nemci napredujejo. — Krog Verduna se tudi vrše hudi boji; Nemci so odbili francoske napade pri St. Mihielu. Etain je slejkoprej v nemških rokah.

V Vzhodnem morju so 11. oktobra nemški podmorski čolni potopili veliko rusko križarko „Palado“, ki je imela 568 mož posadke. Ko je nemški torpedo zadal „Palado“, je nastala eksplozija, nakar se je ladja navpično pogreznila v morje z vsem moštvom.

Vojna v kolonijah. Japonci so zasedli Karolinski otok Jap.

Belgijska vlada se je preselila v Havre na Francoskem.

V Avstro-Ogrski so poklicani k naboru vsi od leta 1878. do leta 1890. rojeni moški, ki na prejšnjih naborih niso bili potrjeni.

Kam naj se vpraša po pogrešanih vojaki.

Poizvedovalni biro „Rdečega križa“.

Začetkom izbruha vojne se je ustanovil na Dunaju v VI. okraju, Dreihufeisengasse 4. (Kriegsschule) in v Budimpešti IV., Vaczi uteza 38, poizvedovalni biro, v svrhu, da domači izvedo nahajališče ranjenih ali bolnih vojakov. Dunajski biro je tekom petih tednov odgovoril 180.000 pismenim in 12.000 tozadevnim telegrafičnim vprašanjem, pa tudi mnogim drugim poizvedovanjem.

Najprej ponavljamo z ozirom na naraščajoče število vprašanj prošnje, ondi le pismeno ali telegrafično (s plačanim odgovorom) povpraševati, ker je vsako ustno (telefonično) vprašanje motenje dela, obenem izguba časa v škodo onim, ki se naši prošnji uklonijo ali niso v stanu ustno vprašati. Za pismeno vprašanje so najprikladnejše poizvedovalne karte Rdečega križa (dvojne dopisnice s polovično poštnino). Zgoraj navedene številke pričajo o množini dela, ki ga je mogoče izvršiti le, ako obrat v miru deluje. V orijentiranje navedemo, da temelje odgovori na poročila vseh (ne samo vojaških) sanitetnih zavodov, v katerih se nahajajo ranjeni ali bolni vojaki, ki prihajajo na skupni centralni izkazovalni biro (VIII. Mariahilferstraße, Stiftskaserne) na Dunaju in od tega na oba poizvedovalna biroja na Dunaju in v Budimpešti, in sicer razločujemo dve vrsti poročil: a) poročila iz bojišča (t. j. od etapne črte naprej), b) poročila iz ozadja (t. j. od etapne črte nazaj.) Če uvažujemo, da se oskrbi po boju najprej ranjence in se šele nato misli na sporočilo in da je zadnje zaradi ločitve od armade, menjave vojne pošte itd., itd. izpostavljeno zadržkom in motenju, je umljivo, da postane občinstvo radi dolgega časa, ki ga potrebuje prireditelj poročil za priobčenje, ne- strpno; sicer pa so tudi slučajji, da poveljniki sami poročajo svojem ranjencem in tako pridejo poročila na domače preje, kakor od poizvedovalnega urada, ki odgovarja le na podlagi avtentičnih poročil. Ugodnejše je za odgovore o onih bolnikih, ki so oboleli za etapno črto, v ozadju, ako bolnice, ki so jih sprejele, takoj naznanijo prihod. Ne sme ostati neomenjeno, da skrbeči svojci v veliki množini povprašujejo ne samo po bolnih, ampak tudi po nahajališču zdravih vojakov — takih vprašanj je dnevno do 10.000 — in se navadno na to ne odgovarja. Poraba štopilje za besedami „Bisher keine Nachricht eingelangt“ je pri neinformiranih povzročila mnenje, da površno izvršujemo posel, kar naj bo sedaj v toliko razjasnjeno, da se v teh, morda nekoliko trdo donečih besedah nahaja tolažba za vprašalca, ker vsaj lahko upa, da se onemu, po katerem vprašuje in o njem dosedaj ni poročila, še nič ni pripetilo.

Najzanesljivejša in najboljša poročila bi bila, če bi ranjenci takoj, ko dospo v kako bolnico, sami ali s posredovanjem koga drugega (kar je Rdeči križ že posredoval) pisali domačim o svojem nahajališču.

Oba urada na Dunaju in v Budimpešti se gotovo najodkritosrčnejše prizadevata, oddati hitre in pravilne odgovore, toda vojni čas stavi tudi najboljšim prizadevanjem ovire, ki se jih premaga le s potrpežljivostjo in zaupanjem prizadetih.

Končno navajamo še nekaj naslovov od zavodov in njihove naloge, kar je potrebno, da se bodo vprašanja naslovila na pravi kraj:

Gemeinsames Zentralnachweise-Büro, Dunaj VII, Mariahilferstraße 22 (Stiftskaserne), nabira poročila iz vseh bolnic o ranjenih in bolnih vojaki in jih oddaja poizvedovalnima uradoma na Dunaju in v Budimpešti (glej naslove gori).

Kriegsgefangenen-Büro vom Roten Kreuze, Dunaj I, Landskrongasse 1, si prizadeva s posredovanjem mednarodnih odborov poizvedeti o nahajališču in stanju vojni vjetnikov in posreduje denarne in druge pošiljatve.

Bahnhoflbedienst vom Roten Kreuze, Dunaj I, Landskrongasse 1. (Namen pove naslov.)

Auskunftsstelle des k. u. k. Kriegsministeriums, Dunaj I, Biberstraße 11, podaja o vojaških zadevah oficirjem in vojaškim uradnikom vse vojske, kakor tudi vdovam in sirotam, pa tudi o osebnih in gospodarskih zadevah poročila in svete.

Kriegsfürsorge-Amt des k. u. k. Kriegsministeriums, Dunaj IX., Berggasse 16, se bavi z nabiranjem denar.ih darov za vojake na bojnem polju in za vdove in sirote padlih, dalje tudi z drugimi darovi za vojake v boju in s posredovanjem, da pridejo na namenjeni kraj.

Tedenske novice.

(Vodja finačnega ministrstva) sekcijski šef Avgust baron Engel, je imenovan za finančnega ministra.

(Popusti na pridobninskem davku, če je obrat vsled vojne moten.) Ravnokar izišla cesarska naredba obsega važne določbe glede popusta na pridobninskem davku, če je industrijalni ali obrtni obrat vsled vojne moten. Obrati, ki so bili vsled vojne neposredno ali posredno prizadeti, bodo uživali delni popust na pridobninskem davku po velikosti motenja obrata, če so morali ustaviti obrat popolnoma, tudi za četrto leta popoln popust. Odločala o popustu ne bo davčna oblast sama, marveč skupno s posebno komisijo, ki bo sestavljena iz 3 avtonomnih funkcionarjev in predsednika pristojne pridobninske komisije. Kot druga instanca bo fungirala deželna komisija.

(Brezplačna vožnja na železnicah.) Z razglasom politične oblasti so v letih 1878. do vštveši 1890. rojeni črnovojniški dolžnosti podvrženi moški poklicani na črnovojniško službo z orožjem. Te osebe se vozijo od svojega bivališča na kraj asentiranja in nazaj ter, ako so bili za črnovojniško službo potrjeni, od svojega bivališča na kraj službenega vstopa na podlagi črnovojniškega izkaznega lista, brezplačno, toda samo tedaj, če dajo črnovojniško izkaznico pred vsako vožnjo pri blagajni potrditi. Kdor ne bo imel tako potrjene izkaznice, bo moral plačati celo vožnjo kakor civilne osebe.

(Poštna zveza z ujetniki na Francoskem.) Poštne pošiljatve na Francoskem interniranim avstroogrskim državljanom glasom poročila švicarske poštne uprave niso dopustne.

(Pokojnina vdov in sirot za padlimi vojaki.) Če umrje mož naravnost na bojišču ali pa tekom enega leta za ranami, ki jih je dobil v vojski, dobi žena padlega moža sledečo letno pokojnino: žena kadeta 450 K, narednika 270 K, korporala 180 K, frajtarja 144 K, infanterista 108 K. Če pa umrje mož vsled bolezni ali epidemije, ki jo je nalezil na bojišču, dobi žena kadeta letnih 300 K, narednika 240, oziroma 180 K, četovodje 144, korporala 120, fraj-

tarja 96, infanterista 72 K. Otroci dobe: dečki do 16., deklice do 14. leta, vsak vsako leto po 48 K pripjevka za vzgojo. Vendar je ta pokojnina tako omejena, da ne sme pokojnina vdove in otrok presegati vsote 540 K.

(Nova akcija urada za vojno preskrbo.) Eden najtežjih problemov, ki jih je vojna sprožila, je podpiranje vojakov na bojiščih in preskrba tistih, ki so vsled smrti rediteljev postali vdove in sirote. K temu pripomore lahko vsakdo, če podpira novo akcijo urada za vojno preskrbo. Funkcionarji tega urada so namreč pridobili mnogo tvrdk, bank ter industrijalcev, da na svoje pisemske papirje in računske formulare dajo natisniti v uradu za vojno preskrbo poseben kolek, ki velja 4 v, ali 10 vin. ali 1 K. Velike firme so dale tudi na svoje računske bloke natisniti te koleke. Taki koleki se tiskajo tudi na privatni pisemski papir in na vizitnice. Ta vojni kolek postane gotovo kmalu popularen. Kdor ga želi dobiti, naj se obrne na urad za vojno preskrbo (Kriegsfürsorgeamt, Dunaj, Berggasse 16).

Razne stvari po svetu.

(Podmaršal Kusmanek), poveljnik przemyslske trdnjave in posadke je bil za časa ministrstva barona Schönauha voditelj predsedniške pisarne vojnega ministrstva. Cesar Franc Jožef mu je v priznanje junaške obrambe trdnjave proti veliki premoči in silnim naskokom sovražnika podelil red železne krone prvega reda za vojno dekoracijo.

(K bojem ob obrežju Severnega morja.) Na belgijskem ozemlju se vrše ljuti boji za prehod nemških čet na Francosko, ki prodirajo od Ostenda proti francoskim pristaniščem. V teh bojih sodelujejo tudi angleške vojne ladje, ki jih pa je nemška težka artilerija že precej poškodovala, tako da so se morale večkrat umakniti in izginiti na visoko morje.

(Indijske pomožne čete na Francoskem.) Naši „viteški“ nasprotniki iščejo vsepovsod za boj sposobne zaveznike ter so poleg Cuavov, Spahov, senegalskih strelcev in Japoncev spravili na bojišče tudi indijske čete. Tako se je nekaj tisoč teh ljudi, ki imajo polt čokoladne barve, izkrcalo v Marsilji na Francoskem. Prišli so tja pod vodstvom svojih knezov. Dosedaj pa še niso nikjer odločilno posegli v boj. Ti vojaki pa pred vsem niso vajeni našega evropskega podnebja, ki je precej drugače kakor vedno solnčna njihova domovina. Zato jih pa že sedaj silno muči mraz. Vrlim nemškim črnovojnikom se pač ne bo treba bati teh zmrzlih rev.

(Kako daleč streljajo topovi?) V raznih nevojaških krogih se trdi, da streljajo novi nemški 42 centimeterski topovi 44 km daleč, torej na približno daljavo Ljubljana—Zidani most. Profesor praške univerze, znani fizik dr. Kučera, označuje to trditev za neutemeljeno. „Že s fizikalnega stališča je izključeno, da bi mogel kak projektil iz topa preleteti 44 km. Izstreljeni projektil popiše, kakor znano, parabolo. Ta parabola je tem daljša, t. j. projektil se tem počasneje približuje tлом, čim večja je prvotna sila, s katero je bil izstreljen, oziroma, čim večja je prvotna brzina, s katero zapusti projektil topovsko cev. Da bi mogel preleteti 40.000 m = 40 km, bi morala znašati njegova začetna brzina vsaj 2000 m v sekundi. Največje tozadevne uspehe se je dosedaj doseglo pri Kruppovih topovih. Kruppov 15 centimeterski možnar strelja 9 km

daleč, projektil je 41 kg težak in razvija začetno brzino 380 m v sekundi; havbica kalibra 28 cm, donese do 9900 m, projektil je 45 kg težak in ima začetno brzino 335 m. Specijalna 15 centimeterska havbica z 41 kg težkim projektilom in začetno brzino 640 m pa doseže 14.500 m. Projektil mora na svojem potu premagati znatni zračni odpor. Ta odpor narašča v kubičnem razmerju z brzino. Ako je torej brzina trikrat večja, je zračni odpor 27 krat močnejši. Poleg zračnega odpora pa ovirajo let projektila tudi prazni zračni prostori, ki se pojavljajo za letečim strelom in ki potrebujejo silno mnogo energije. Tudi zračne razmere, kakor tlak, vlažnost in temperatura, ter končno velikost, teža in oblika projektila, vplivajo na njegovo pot po zraku. Doseg projektila se da v glavnem povečati le s povečanjem prvotne brzine. Prvotna brzina pa je tem večja, čim močnejše ekspanzivne sile vplivajo na projektil in čim dalje vplivajo. Reče se lahko, da strelja top tembolj daleč, čim daljša je njegova cev. V tem oziru pa so dane gotove meje, ki jih ni mogoče prekoračiti, ravnotako kakor se da jakost in množina eksplozivnih snovi stopnjavati le do gotove točke, ker je trdnost in jakost cevi same tudi zelo omejena. Končno se odpor zraka in brzina strele izenačita in stopnjevanje brzine ne more več zmeniti, oziroma povečati daljave, katero preleti projektil. V zadnjih letih so iskali učenjaki druge metode za izstreljevanje projektilov. Profesor Birkeland je pred tremi leti predlagal konstruiranje elektromagnetičnega topa. Njegova ideja pa ni imela praktičnih uspehov in tudi elektromagnetičen top bi ne premogel večjih daljav, kakor eksplozivni. Profesor Kučera sodi iz vsega tega, da se mnogo večje daljave, kakor jih prelete projektili že sedaj znanih topov, sploh ne dajo doseči. — Artileristični krogi sodijo, da tudi 42 centimeterski top ne more premagati večje daljave, kakor približno 14 km.

(Kurjeni bolniški vozovi na državnih železnicah.) Železniško ministrstvo je iz voz dunajske mestne in zvezne železnice sestavilo 12 bolniških vlakov s kurilnimi napravami. Vsak vlak sestoji iz 25 voz, in sicer je 11 sprednjih voz urejenih za ležeče ranjence, oziroma bolnike. Nato sledi voz s kurilnim kotlom in za njim vozovi s samimi sedeži. Vlak zaključuje voz z raznimi potrebščinami. Vlaki bodo sestavljeni iz enakih voz in bo na vsakem vlaku 90 ležišč in 240 sedežev, vsega torej 350 mest za ranjence. Vseh 12 vlakov bo moglo naenkrat prepeljati 4000 ranjencev. Ker posamni vlaki kljub prostornosti ne bodo presegali 300.000 kg teže, bodo lahko vozili po vseh državnih progah. Razen teh vlakov se bodo za ranjence uporabljali tudi pokriti tovorni vozovi z majhnimi železnimi pečmi, ki bodo imeli to prednost, da se bodo lahko kurili tudi, ako se odpno.

(Sam si je skopal grob.) Pešču nekega ogrskega polka je odtrgala granata nogo. Ležal je zapuščen v jarku. Ko so se mu moči nekoliko vrnile si je začel sam — kopati grob. Čutil je, da se mu bliža konec in z motiko, ki je ležala poleg njega je kopal z naporom zadnjih svojih sil, leže in v stokajoč v velikih mukah mehko zemljo. Pri tem žalostnem delu ga je našel huzar, ki je prijezdil po bojišču. Hotel je siromaka odvesti na obvezišče — toda bilo je že prepozno. Vojak je umrl v svojem grobu. Zasuli so ga in mu iztesali priprosti leseni križ, ki označuje mesto, kjer je hotel spati večno spanje sin ogrske puste — sam.